

POL-30 Rautio Sari Annika(UM)

19.02.2018

PYYDETÄÄN VAITELIAISUUTTA
Vaiteliaisuuspyyntö, kunnes asiasta
neuvoston päätös.

Vaiteliaisuus päättynyt, asiasta neuvoston
päätös 23.2.2018.

Asia

**EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/Valko-Venäjään kohdistettujen rajoittavien
toimenpiteiden jatkaminen ja tekninen muutos**

Kokous

U/E/UTP-tunnus

UTP 3/2011 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ehdotetulla neuvoston päätöksellä Valko-Venäjään kohdistettuja rajoittavia toimenpiteitä jatkettaneen edelleen neljän henkilön osalta 28.2.2019 asti. Säädöksissä asetetut vientikiellot aseiden ja kansallisiin tukahduttamistoimiin soveltuvien välineiden osalta jäisivät niin ikään voimaan 28.2.2019 asti. Lisäksi teknisellä muutoksella tehtäneen viime vuoden tapaan muokkaus säädöksiin, jonka myötä Euroopan unionin jäsenmaiden kansalliset viranomaiset voivat tapauskohtaisen harkinnan pohjalta ja vientilupa- tarvittavien kriteereiden täytyessä antaa luvan urheilukäyttöön tarkoitettujen (22 kaliiberin) aseiden, mukaan lukien ammusten, vientiin Valko-Venäjälle.

Neuvoston ulkosuhdeneuvosten työryhmän on tarkoitus valmistella säädökset niin, että neuvosto voi hyväksyä ne ennen rajoittavien toimenpiteiden nykyisen voimassaolon päättymistä helmikuun lopussa (28.2.2018).

Suomen kanta

Suomi tukee EU:n yhteistä Valko-Venäjään kohdistuvaa pakotepolitiikkaa. Koska nykyisten pakotteiden asettamisen perusteissa eikä Valko-Venäjän sisäisessä tilanteessa yleisemmin ole tapahtunut myönteistä kehitystä, Suomi kannattaa linjausta, jonka mukaan jäljellä olevia pakotteita jatketaan vuodella nykyisen jakson päättyessä 28.2.2018. Näin ollen matkustusrajoitteita ja varojen jäädytyksiä jatkettaisiin selvittämättömiin katoamistapauksiin liittyvien neljän henkilön osalta. Niin ikään Valko-Venäjää kohtaan asetetut asevientikiellot jäisivät voimaan. Suomi hyväksyy viime vuoden ratkaisun tapaan teknisen poikkeuksen tekemisen urheilukäyttöön tarkoitettujen (22 kaliiberin) aseiden ja ammusten viennin Valko-Venäjälle jäsenmaan toimivaltaisen viranomaisen tapauskohtaisen harkinnan mukaan.

Pääasiallinen sisältö

Valko-Venäjä on yksi itäisen kumppanuuden kuudesta maasta. Uudistetun naapuruuspolitiikan (*European Neighbourhood Policy, ENP*) periaatteet tarjoavat mahdollisuuden kehittää räättälöityä yhteistyötä kaikkien kumppanien kanssa. Valko-Venäjän jäsenyys Euraasian talousliitossa asettaa yhteistyölle EU:n kanssa rajansa ja Valko-Venäjä on geopolittisista ja taloudellisista syistä valinnut muita kumppanimaita pidättyväisemmän linjan EU:a kohtaan. Valko-Venäjä on ainoa EU:n itäinen kumppani, jolla ei ole kumppanuus- ja yhteistyösopimusta (*Partnership and Cooperation Agreement, PCA*) EU:n kanssa. Valko-Venäjä toivoo sopimusneuvottelujen käynnistämistä EU:n kanssa kumppanuussopimuksesta. Suhdetta EU:iin hirtävät etenkin heikko ihmisoikeustilanne ja kuolemanrangaistus.

Valko-Venäjä otti syksyllä 2015 EU:n toivomia edistysaskeleita, kun presidentti Aleksander Lukashenka vapautti viimeiset poliittiset vangit. Tämä oli ollut pitkään yksi EU:n keskeinen edellytys suhteiden lämmittämiseksi. Syyskuussa 2016 pidetyt parlamenttivaalit sujuivat rauhallisesti monista puutteista huolimatta. Kaksi opposition/itsenäistä edustajaa tuli valituiksi parlamenttiin ensimmäistä kertaa 12 vuoteen. Useita pitkäaikaisia ja vaalijärjestelmään liittyviä puutteita on kuitenkin edelleen. Vaaliuudistusta ei ole toimeenpantu ja vaalilainsäädännön katsotaan rajoittavan poliittisten ja perusoikeuksien toteutumista. Etyj on kehottanut Valko-Venäjää toimeenpanemaan vaalireformin hyvissä ajoin ennen seuraavia vaaleja. Toukokuussa 2017 *Govori Pravdu*-kansalaisjärjestö ("Puhu totta") rekisteröitiin seitsemän vuoden yrittämisen jälkeen.

EU:n ja Valko-Venäjän välisissä suhteissa on ollut vuodesta 2016 meneillään asteittainen lähentyminen, mikä on näkynyt esimerkiksi EU:n ja sen jäsenmaiden lisääntyneenä vierailuvaihtona ja vuoropuheluna sekä käytännönläheisten hankkeiden käynnistämisenä. Valko-Venäjän kehityksen suunta oli myönteinen 25.3.2017 mielenosoittajia vastaan kohdistettuihin voimatoimiin asti, minkä jälkeen EU on taas tarkkaillut tilannetta tiukemmin. Protestien kukistaminen voimatoimin oli taka-askel Valko-Venäjän kehityksessä. EU jatkaa yhteistyötä helmikuun 2016 asteittaista lähentymistä koskevien päätösten pohjalta, mutta korostaa, että kehitys riippuu Valko-Venäjästä.

Maan yleinen demokratia- ja ihmisoikeustilanne jatkuu heikkona. Oppositio on ahtaalla. Kokoontumis- ja sananvapautta rajoitetaan, ja mm. entisten poliittisten vankien oikeuksia ei ole palautettu. Osallistuminen rekisteröimättömien järjestöjen toimintaan on kriminalisoitu. Kuolemanrangaistus on aktiivisessa käytössä. Valko-Venäjällä käydään vain näennäistä dialogia kuolemanrangaistuksen moratoriosta eikä konkreettisia muutoksia ole näköpiirissä. Kuolemanrangaistuksen poistaminen voisi avata tien esim. jäsenyyteen Euroopan neuvostossa. EU edellyttää Valko-Venäjää liittymään globaaliin moratorioon ensimmäisenä askeleena kuolemanrangaistuksen kumoamiseksi. Valko-Venäjän demokratia- ja ihmisoikeustilanteen ei odoteta paranevan nopeasti, mutta pieniä askeleita oikeaan suuntaan on otettu ja näitä tulee rohkaista jatkossakin. Valko-Venäjällä on osoittanut valmiutta keskustella vaikeistakin ihmisoikeuskysymyksistä. Viimeisin ihmisoikeusvuoropuhelu käytiin Minskissä heinäkuussa 2017, mutta kokoontumis-, sanan- tai mediavapauden osalta ei liikuttu.

EU:n ja Valko-Venäjän välinen koordinaatioryhmä kokoontui viimeksi Minskissä joulukuussa 2017. EU ja Valko-Venäjä neuvottelevat kumppanuusprioriteeteista, jotka tulevat ohjaamaan yhteistyötä jatkossa. Kyseessä ei ole oikeudellisesti sitova asiakirja.

EU on viime vuosina kaksinkertaistanut taloudellisen tukensa Valko-Venäjälle tavoitteenaan kehittää Valko-Venäjän yhteiskuntaa (*capacity building*). Yhteistyön pääsektoreiksi määriteltiin mm. alueellinen kehitys, pienet ja keskisuuret yritykset, liikkuvuus ja muuttoliike sekä taloudellisten projektien tekninen tuki. EU:n ja Valko-Venäjän välisestä liikkuvuuskumppanuudesta (*Mobility Partnership*) sovittiin lokakuussa 2016. EU:n

viisumihelpotus- ja takaisinottosopimusneuvottelut (*Visa facilitation and readmission agreements*, VFA) Valko-Venäjän kanssa ovat kesken ja jatkuvat keväällä 2018.

Valko-Venäjä on Euraasian talousliiton jäsen ja työskentelee WTO-jäsenyysprosessinsa eteen. Valko-Venäjän ja IMF:n neuvottelut uudesta lainapaketista ovat viivästyneet IMF:n edellyttämien talousuudistusten takkuilla.

Venäjän pettymykseksi Valko-Venäjä ei ole asettunut tukemaan Venäjän toimia Ukrainassa. Valko-Venäjällä on ollut rakentava rooli Ukrainan konfliktin ratkaisupyrkimyksissä maan tarjotessa puitteet Minskin sopimuksen kolmikantaryhmän tapaamisille, mistä se on saanut kiitosta mm. EU:lta.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/OIK-10, Pekka Kosonen, p. 0295 351 324

UM/ITÄ-20, Ilmari Uljas, p.0295 350 251

UM/ITÄ-20, Leena Liira, p. 0295 350042

EUTORI-tunnus

EU/2018/0685

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
